

Ἑσπέρωσι

ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ

-Μιά ἀπολογία γιὰ τὴν Πίστη
-Εὐδοκία
-Ἀναποδογυρισμένοι Παράδεισος καὶ
ἀντεστραμμένη Κόλαση
-Ἡ παραβολὴ τῶν ταλάντων

123
2014

Μιά άπολογία για την Πίστη "Η άλλιώς, τί θά μπορούσε νά πιστεύει κάποιος πού πιστεύει

Στό δοκίμιό του «Ο Θεός δέν είναι μεγάλος», ό δημοσιογράφος Κρίστοφερ Χίτσενς δια-
τυπώνει ξανά, όπως έχουν κάνει πολλοί θεωρητικοί ή και άπλοί «λαϊκοί» του λεγόμενου
«άθεϊσμού», όρισμένες βασικές, θεμελιώδεις κατηγορίες έναντια στη θεησκευτική πίστη, πού όπως
λέει είναι άξεπέραστες και άναπόφευκτες, και τις όπως θά μεταφέρω για νά μωρεσώ νά εκφράσω
τήν άπορία πού μου δημιούργησαν. Η πρώτη κατηγορία είναι ότι οι θεησκευτές χρησιμοποιούν το
λεγόμενο τελεολογικό έπιχείρημα ύπερ της πίστewς, το όπως όμως κατ' αυτόν καταπίπτει εύκολα:
προφανώς, λέει, δέν φτιάχτηκε ή Φύση για τον άνθρωπο, αλλά ό άνθρωπος προσαρμόστηκε στη
Φύση. Δέυτερο, οι θεησκευτές χρησιμοποιούν άνευδίαστα την ανάγκη του ανθρώπου για παρηγορία,
σε βάρος της αλήθειας: το νόημα της πίστewς είναι ότι παρέχει κάποιες ψευδαισθήσεις παρηγορίας,
σ' αυτούς πού τις έχουν ανάγκη. Τρίτο, ή θεησκευτική πίστη παρουσιάζει έντελώς παραποιημένη
τήν εικόνα της καταγωγής του ανθρώπου και του κόσμου. Τέταρτο, εξαιτίας του παραπάνω βασικού
λαθους συνδυάζει τον μέγιστο βαθμό δουλοφροσύνης (Φαντάζομαι διότι το υποκείμενο άναγνωρίζει
τον δημιουργό ως «Κύριο») με τον μέγιστο βαθμό σολιψισμού, δηλαδή έγωπάθειας (καθώς το
υποκείμενο έπαίρεται, άφου κατά τις Γραφές, ό άνθρωπος δημιουργήθηκε άπό το ίδιο το χέρι του
Θεού και κατ' εικόνα δική Του). Πέμπτο, ή θεησκευτική πίστη είναι συχνά το άποτέλεσμα και
ταυτόχρονα ή αίτία έπικίνδυνης σεξουαλικής καταπίεσης και τέλος, ή θεησκευτική πίστη στηρίζεται
σε εύσεβείς «πόθους».

Πάνω στη βάση αυτής της κριτικής, ό Χίτσενς προχωράει στην άποδοχή μιās διάκρισης.
Η διάκριση είναι άνάμεσα σ' αυτούς πού «σκέπτονται όπως αυτός» και ζουν με άρχές πού δέν
συνιστούν θεησκευτική πίστη και «πιστεύουν με βεβαιότητα» ότι μωρούν «νά ζουν ήθικά, χωρίς τη
θεησκεία» και σ' αυτούς πού προφανώς «χρειάζονται» τη θεησκευτική πίστη για νά τους παρέχει
ήθικά κελεύσματα, ίσως και κίνητρα, όπως ό παράδεισος και ή κόλαση, προκειμένου νά ζήσουν ήθικά.
Οί πιστοί χρειάζονται τά ιερά κείμενα και την αίσθηση του «ιερού», ενώ οι άπιστοι δέν χρειάζονται
μηχανισμούς ύποστήριξης. Ωστόσο, οι τελευταίοι δέν είναι άπρόσβλητοι άπό την αίσθηση του
θαιμασμού και του μυστηρίου: δέχονται τη μουσική και τη λογοτεχνία και θεωρούν ότι ό Σαίξπηρ,
ό Τολστόι και ό Ντοστογιέφσκυ άντιμετωπίζουν καλύτερα τά μεγάλα ήθικά διλήμματα άπ' ότι τά
ιερά κείμενα, «με τις Φανταστικές ήθικολογικές ιστορίες τους».

Κάπου εδώ άρχίζει ή δική μου άπορία. Θα το θέσω κι εγώ ήπια, όπως γίνεται ό Χίτσενς τις δικές
του ένστάσεις στο εισαγωγικό αυτό κείμενό του. Μου φαίνεται ότι ή διάκριση άνάμεσα σε πιστούς
και άπίστους πάνω στην παραπάνω βάση είναι σχηματική, έπικίνδυνα ύπεραπλουστευμένη και

είναι ασύμβατη με την πολούσια κουλτούρα, που προφανώς συνοδεύει τον Φορέα της άποψης. Για να ξεκινήσω από το τέλος, δεν χρειάζεται καν να επιχειρηματολογήσει κανείς για να πείσει ότι ο Ντοστογιέφσκυ, αν και υπηρξε καυστικός επικριτής κάθε θρησκευτικού ιδεολογήματος πολύ ναρρύτερα από όποιοιδήποτε σύγχρονο «άθεο», στηρίζει την κριτική αυτή σε μια βαθειά πίστη στην αξία του ανθρώπου, σε μια ασυμβίβαστη «αγάπη» για τον ίδιο τον άνθρωπο, στην όποια αποδίδει καθαρά ευαγγελική διάσταση και την αναγνωρίζει ως το πραγματικό νόημα κάθε αληθινής πίστης. Όχι μόνον δεν αρνείται την πίστη, αλλά αντίθετα την ταυτίζει με κάθε αληθινή αξία. Πάνω σ' αυτή τη βάση ασκεί την κριτική του στη θρησκεία, την κρίνει διότι αλλοτριώνει τον άνθρωπο, τον όποιο ο ίδιος αγαπά και στον όποιο πιστεύει, την κρίνει όχι μέσα σε ένα κενό αφέλειας, αλλά ακριβώς διότι ο ίδιος πιστεύει στον Θεό. Για τον Ντοστογιέφσκυ, κενό ήθικης, αληθινή αγεία είναι ακριβώς η ιδεολογική τρομοκρατία κάθε άτομικης θρησκείας.

Άτομική θρησκεία είναι η ιδέα ότι ο άνθρωπος σώζεται μονάχος. Είτε χρειάζεται τον «παράδεισο», όπως ο κοινός θρησκευόμενος, είτε σώζεται στην ατάρκεια της άτομικης του (θείκης προφανώς) αυτοαξίας, όπως ο μηδενιστής, ο άνθρωπος κατανοεί την ύπαρξή του ως αυτούπαρξη. Αυτό είναι το βήμα προς το κενό της ήθικης, για το όποιο μας προειδοποιεί ο Ντοστογιέφσκυ. Όπως δεν αγαπά αυτός που επιθυμεί τον άτομικό του παράδεισο, έτσι δεν αγαπά κι αυτός που μηδενίζει τη σχέση του με τον κόσμο. Ο πρώτος, έχει αξίες για να αγοράσει τον παράδεισο, δηλαδή οι αξίες του επιστρέφουν στον ίδιο, ενώ ο δεύτερος μηδενίζει με συνέπεια κάθε αξία έξω από τον ίδιο και ως έσχατη συνέπεια αιναρεί ακόμη και τον ίδιο του τον εαυτό. Και οι δύο στο βάθος έχουν μηδενίσει την αγάπη, ως τη μόνη αξία που δίνει «νόημα» στην ύπαρξη, δηλαδή, λέει ο Ντοστογιέφσκυ, έχουν μηδενίσει μέσα τους τον Θεό, διότι «ο Θεός αγάπη έστί». Και οι δύο είναι άθεοι.

Αυτό το πλαισιο είναι η βάση κάθε γνήσιου ανθρωπισμού, αυτό χρειαζόμαστε αν ήλουμε έναν νέο διαφωτισμό, ελεύθερο από τις ιδεοληψίες του προηγούμενου. Δεν είναι ο Θεός που μας Φταίει. Η δική μας αδυναμία σκοτίζει την καρδιά μας.

Συμφωνώ, λοιπόν, ότι η λογοτεχνία, η ποίηση, η μουσική, η Φιλοσοφία, η επιστήμη μας δείχνουν το δρόμο όταν δεν έχουν χάσει αυτό το βαθύ σύνδεσμο με τον άνθρωπο, όταν τον δείχνουν ασυμβίβαστα ως μέγιστη αξία. Άς μην ξεχνάμε: ο κλόουν του Χάινριχ Μπέλ, γίνεται ερωίτης για την αγάπη της Μαρίας, που την παρέσυρε μακριά του ένας ατάρκκος καθολικός. Αυτό το Φιλάνθρωπο νόημα έχει καθαρά θεολογικό περιεχόμενο και περιέχει σαφή βιβλική αναφορά, που δεν χρειάζεται ιδιαίτερη παιδεία για να τη διακρίνει κάποιος. Η ιδέα ότι οι βιβλικές Γραφές αντιδιαστέλλουν τα νοήματά τους από το βαθύ και γνήσιο ανθρωπισμό, λυπάμαι που το λέω, αλλά ως άποψη δεν τιμά ούτε την καλλιέργεια, ούτε την έμβέλεια της σκέψης του υποκειμένου που την εκφέρει.

Και μια που πιάσαμε τη Φαρέτρα με τα δηλητηριώδη βέλη, ή έλεγα να αφήσουμε τα έξυπνόμετρα κατά μέρος. Οι «πιστοί» που διακλητίζονται άφ' ύψηλου με τους «απίστους» είναι

άνασφαλή ύποκειμένα που χρησιμοποιούν τη θρησκεία τους ως μέσο εξουσίας και επιβολής και λειτουργούν με τη λογική του πλάσιέ που πάντα έχει κάτι να πουλήσει, προς ίδιον όφελος. Από την άλλη μεριά, η ιδέα ότι οι «άπιστοι», που αρνούνται τη «μεγαλοσύνη» του Θεού ανήκουν στην κατηγορία των εξυπνων και μορφωμένων ανθρώπων, που προτάσσουν τάχα τη «λογική βεβαιότητα», την απόλυτη εσάρκεια του Φλοιού του βιολογικού έγκεφάλου, απέναντι στην άβεβαιότητα της μεταφυσικής και του «θαύματος» είναι εξίσου έμψρηστική, άνασφαλής και ανόητη ιδέα, καθώς αρνείται το προφανές γεγονός ότι ο έγκεφαλος είναι πεπερασμένο ύποσύνολο της πραγματικότητας. Ακόμη κι αν δεν υπάρχουν άλλες ύψεις, πέρα από τη φυσική πραγματικότητα, είναι προφανές ότι ο ανθρώπινος έγκεφαλος θα λειτουργεί πάντα ως ένα φίλτρο της πραγματικότητας, ως αποτέλεσμα της βιολογικής εξέλιξης. Κατανοεί την πραγματικότητα όχι με «βεβαιότητα», αλλά μέσα από τα δικά του όρια και τις δικές του δεσμεύσεις.

Αυτό δεν σημαίνει, όμως, ότι ο άνθρωπος δεν μπορεί να «άφουγκράζεται» μια πραγματικότητα προς την οποία δεν έχει έστω άμεση ύλική πρόσβαση. Η ίδια η ιδέα ότι η «αγάπη» υπάρχει ως δυνατότητα για την ανθρώπινη ύπαρξη συνιστά μια έξοδο από τον εαυτό, μια άρνηση του σκληρού πυρήνα της βιολογικής ύπαρξέως. Δεν υπάρχει κανένα βιολογικό δεδομένο που να υπαγορεύει τον άληθινό έρωτα, τη γνήσια απάρνηση του εαυτού για χάρη ενός άλλου ανθρώπου. Κι όμως, όλο το έργο του Σαίξπηρ, που ο ίδιος ο Χίτσενς επικαλείται, το διαπερνά η πεποίθηση ότι υπάρχει ο έρωτας, ακόμη και πάνω από την ίδια την ανθρώπινη ζωή. Όλοι ξέρουμε ότι η τέχνη μας μιλάει συνέχεια γι' αυτή την άκόρεστη επιθυμία, τον πόθο για έξοδο από τον εαυτό και τη συνάντηση με τον «άλλον», που κάνει τον άνθρωπο να λειτουργεί κατά συρροή αντίθετα στη βιολογική λογική του εγωϊστικού γονιδίου. Όσο κι αν προσπαθήσει να εντάξει κάποιος την επιθυμία του ανθρώπου να αγαπήσει, όχι απλά να προστατευτεί, να εξασφαλιστεί, να συνουσιαστεί και να αναπαραχθεί (δεν μιλάει μόνο για τέτοιους πόθους ή μεγάλη τέχνη) στις συμβατικές βιολογικές όρμές των έμβιων όντων, πάντα μέσα του θα γνωρίζει ότι, τουλάχιστον για κάποιους ανθρώπους, ο έρωτας συνιστά μια άκόρεστη επιθυμία για κάτι πολύ, πολύ μεγαλύτερο. Από αυτή την άκόρεστη δίψα για αγάπη χωρίς όρια, πηγάζει ένας άλλος κοινός ανθρώπινος πόθος: ο πόθος της αιωνιότητας. Είναι ανόητη η ιδέα ότι ο άνθρωπος στρέφεται προς τον Θεό εξαιτίας του φόβου του θανάτου. Είναι δουλοσρεπής, ταπεινή, έξυτελιστική και απάνθρωπη η ιδέα ότι ο άνθρωπος φοβάται τον θάνατο. Ο άνθρωπος δεν «φοβάται» τον θάνατο. Τον αποστρέφεται. Δηλαδή, ο θάνατος είναι έχθρος του. Ο άνθρωπος αναμετρείται με τον θάνατο, όπως αναμετριοονται δυο έχθροι που μισοούνται θανάσιμα. Ο άνθρωπος αποστρέφεται τον θάνατο έπειδή αυτός περιορίζει χρονικά την ένεργη σχέση του ανθρώπου με ό,τι αγαπά.

Αυτό το περιίσσευμα της αγάπης, που αντίστέκεται στην περατότητα της ζωής, η αναγνώριση ότι ο άνθρωπος μπορεί μέσα από την αγάπη του να αντικρύσει έναν άπειρο όρίζοντα, να επιθυμήσει κάτι πέρα από την ίδια τη βιολογική του ζωή, αυτό άποτελεί τη βάση κάθε αξίας και συνιστά την άρχη κάθε ηθικής. Η επέκταση των λεγόμενων «άθέων» στην προσωπική τους «ηθική», αν

μὲν εἶναι ἔξω ἀπὸ αὐτὸ τὸ πλαιῖσιο, καταπτάει ἀνερμάτιστη καὶ δὲν διαφέρει καὶ πολὺ ἀπὸ τὴν καλόγνωμη συνήθεια τῶν ὑπάκουων κατοικίδιων νὰ ἐπιδέχονται τὴ στοιχειώδη ἐκπαίδευση, πού τὰ κάνει ἀκριβῶς συμπαθητικὰ κατοικίδια. Ἄν, πάλι, στηρίζεται στὴν ἀναγνώριση τῆς ἀξίας πού ἔχει ἡ ἐπιθυμία τοῦ ἀνθρώπου νὰ ἀγαπήσει, στὴν ἀναγνώριση δηλαδὴ ἑνὸς «νοήματος» τῆς ὑπάρξεως, πέρα ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἴδια τὴ βιολογικὴ ὑπαρξή, τότε, βέβαια, πρόκειται γιὰ βάση καθαρὰ μετα-Φυσική. Ὁ ἄνθρωπος ἀναγνωρίζει μιὰ «ἀξία», δηλαδὴ ἓνα «νόημα», πού μπορεῖ νὰ ἀποτελέσει σύγκριμα ἐπιλογῶν, δηλαδὴ ἐσωτερικὴ συζήτα, πέρα ἀπὸ τὴν ιδιοτέλεια τῶν βιολογικῶν ἐνορμήσεων. Ἔχει μιὰ ἄγκυρα ἐσωτερική, πού εἶναι ταυτόχρονα κίνητρο καὶ τὸν ὀδηγεῖ πέρα ἀπὸ τὸ ἀτομικὸ συμφέρον, σὲ μιὰ περιοχὴ προσωπικῆς ἐπιθυμίας, ὅπου ἐναποθέτει ἐλπίδα, ὄχι γιὰ τὸν ἑαυτό του, ἀλλὰ γιὰ χάρι ὅσων ἀγαπᾷ. Εἶναι ἡ περιοχὴ ὅπου γὰ τοὺς βρίσκει πάντα, ἐκεῖ πού πηγαίνουν τὰ χαμένα πράγματα, τὸ Νόρφολκ τῶν χαμένων πραγμάτων, τόσο πραγματικὸ μέσα του, ὅσο καὶ ἡ ἀγάπη του γιὰ ὅ,τι ἀγαπᾷ.

Αὐτὴ ἡ ἀποδοχὴ τοῦ νοήματος τῶν πραγμάτων εἶναι πού κάνει τὰ πράγματα «πραγματικὰ», τὰ κάνει νὰ ὑπάρχουν ὄχι μόνον ὡς πεπερασμένη εἰκόνα, ἀλλὰ ὡς ἀπὴ πραγματικότητα πού τὴ γεννᾷ ἡ ἀγάπη. Αὐτὸς εἶναι ὁ Θεός, πού ἀρνοῦνται ἀπερίσκεπτα οἱ «ἄθρει»: αὐτὸς πού φέρνει τὰ πράγματα στὴν ὑπαρξή, ἐπειδὴ τὰ ἀγαπᾷ. Αὐτοὶ πού ἀρνοῦνται τὸν Θεὸ γὰ πρέπει πρῶτα νὰ μᾶς δώσουν αὐτὴ τὴν ἐξήγησι: πῶς γίνεται νὰ «ὑπάρχουν» τὰ πράγματα, ἂν «κά-ποιος» δὲν τὰ ἀγαπᾷ; Τί εἶδους ὑπαρξή εἶναι αὐτή, ἂν δὲν τὴ γενᾷ ἡ ἀγάπη; Καὶ ἐν πάσει περιπτώσει, ἂν δὲν πιστεύουν πῶς τὰ γενᾷ ἡ ἀγάπη, τότε ἂς μᾶς ἐξηγήσουν τί ἀκριβῶς ἐνοοῦν ὅταν ἐπικαλοῦνται τὴν ἀτομικὴ τους προσκοσικὴ ἠθική. Τί ἐξασφαλίζει ἡ ἀτομικὴ τους ἠθική ἂν ὄχι τὴν πιστότητα καὶ τὴν ἐμπιστοσύνη ὅτι κάποιος ἀγαπᾷ αὐτὸ γιὰ τὸ ὅποιο ἀναλαμβάνει τὴν ἠθικὴ εὐθύνη; Ποιὰ εὐθύνη ἀναλαμβάνουν τότε, καὶ γιατί ἐμεῖς πρέπει νὰ τοὺς «ἐμπιστευόμαστε», ἂν αὐτοὶ δὲν «πιστεύουν»; Ἡ πίστη καὶ ἡ ἠθική εἶναι ἓνα βαθύτερο θεμα πού σχετίζεται μὲ τὴν ἀγάπη, καὶ τὴν ἐμπιστοσύνη πού ἀπορρέει ἀπὸ αὐτήν.

Τὰ παραπάνω δὲν σημαίνουν, βέβαια, ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι «ὀφείλουν» νὰ ἔχουν μιὰ μορφὴ Ἰησοευτικῆς πίστεως, ἢ κατὰ κάποιον τρόπο νὰ ἀναγνωρίζουν ἓναν συγκεκριμένο προσωπικὸ Θεό. Ἄπλά, σημαίνουν ὅτι ἂν πραγματικὰ ἀγαποῦν καὶ στὴν ἀγάπη αὐτὴ στηρίζουν μιὰ ἀδιαπραγμάτευτη «συμφωνία» σεβασμοῦ μὲ τοὺς «ἄλλους», ἂν ἀναγνωρίζουν «ἀξία» σ' αὐτὴ τὴν ἀγάπη καὶ εἶναι

«έμψιστοι» στη συμφωνία που αποδέχονται, αν η «συμφωνία» ισχύει κατά βάση ανεξάρτητα από εξωτερικές περιστάσεις, και είναι έτοιμοι να την τηρήσουν στο βαθμό που υπαγορεύει η αγάπη τους, τότε αυτό είναι ήδη ένα βήμα εξόδου από την ιδιοτέλεια της ενόρμησης στην περιοχή της ελπίδας και της πίστης.

Το γεγονός ότι πολλοί θρησκευόμενοι άνθρωποι δεν λειτουργούν με βάση αυτό το κριτήριο, το γεγονός ότι οι ίδιες οι αρχές πολλών θρησκευτικών δογμάτων είναι αντίθετες προς το κριτήριο αυτό σε βαθμό που έχουν απέλπιστα αθεία, δεν αλλάζει καθόλου κατά τη γνώμη μου τον παραπάνω συλλογισμό. Τόσο η γλωσσική όσο και η πρακτική συνέπεια είναι πεδίο πάνω στο οποίο κρίνεται ο καθένας από μας, ως ηθικός άνθρωπος, και όχι βέβαια μόνον αυτοί που λένε ότι «πιστεύουν».

Δεν έχω σκοπό να κρύψω τη βαθύτερη συμφωνία μου με πολλές από τις διαπιστώσεις του Χίτσενς σχετικά με τη θρησκεία, τουλάχιστον στις εσπίσιμες εκδοχές της, όπως διδάσκονται από εσπίσιμους ή απλούς εκπροσώπους της. Το πρόβλημά μου είναι ότι ενώ συμφωνώ με τις περισσότερες διαπιστώσεις, θεωρώ τον εαυτό μου πιστό. Άς μείνουμε στο Χριστιανισμό, του οποίου την πίστη ασπάζομαι. Το πρόβλημα με τις θρησκείες είναι ότι πέρα από Φορείς πολιτισμού και παραδόσης είναι ταυτόχρονα για τον ίδιο λόγο και Φορείς μιας ιδεολογικής δυσκαμψίας, ενός δεινοσαυρικού συντηρητισμού. Αυτό έχει αναμφισβήτητα μειονεκτήματα, αλλά έχει και κάποιια πλεονεκτήματα. Έτσι, ο Χριστιανισμός διατήρησε κατά βάση την πιστότητά του στη διατύπωση του κεντρικού δόγματος της ενσάρκωσης, που τουλάχιστο λεκτικά παρέχει έναν άξονα ερμηνείας της σχέσης του κόσμου με το Θεό: Τόσο πολύ αγάπησε ο Θεός τον κόσμο, που έστειλε τον μονογενή του Υιό να αναλάβει τη σάρκα και την ύλη του κόσμου, γενόμενος ως άνθρωπος ενώ παραμένει τέλειος Θεός. Αυτή η έμπρακτη αγάπη του Θεού που βρίσκεται εκτός του κόσμου, προς τον κόσμο, είναι η γενεσιουργός αίτια των πάντων και από αυτήν πηγάζει η ιερότητα του κόσμου. Η έννοια του «ιερού», που τόσο πολύ σκανδαλίζει τους άθεις, πηγάζει ακριβώς από το γεγονός ότι κάποιος Θεός αγάπησε τόσο τον κόσμο, ώστε ενώθηκε μαζί του. Το ερμηνευτικό αυτό έπιχείρημα είναι καθαρά οντολογικό, και ταυτόχρονα η βάση κάθε ηθικής που έχει νόημα. Δεν έπιζητεί θρησκευτική αποδοχή, δεν εισηγείται την άρνηση της λογικής χάριν της θρησκείας, σημαίνει απλά, με άλλα λόγια, ότι ο κόσμος «υπάρχει» πάνω στη βάση της αγαπητικής λογικότητας. Όσοις προσπαθήσει να αποδείξει το δόγμα, όπως το εισηγείται ο Χριστιανισμός, θα περιωφεί στη δίνη μιας ανόητης ταυτολογίας, ενώ παράλληλα θα έχει αποδείξει περίτρανα ότι δεν καταλαβαίνει τί λείπει το δόγμα.

Το γεγονός ότι οι εσπίσιμες εκπροσωπήσεις του χριστιανικού δόγματος έχουν περιωφεί σε όλων των ειδών τα ιστορικά αμαρτήματα, όπως περιώπου τους καταλογίζουν οι κάθε λογής άθεις, μαρτυρεί απλά για το γεγονός ότι έχουν οι ίδιες απομακρυνθεί από την ευαγγελική απλότητα και ουσία του δόγματος της ενσάρκωσης.

Ιωάννης Καλόμοιρος

Εὐδοκία*

«Δός μου κ' ἑμένα ἄνεση, Παναγία μου,
πρὶν νὰ ἀπέλθω καὶ πλέον δὲν θὰ ὑπάρχω»

Τὴν κατὰ κόσμον ἄνεση βίου
δὲν εἶχε ὁ κυρ-Ἀλέξανδρος.

Ὅμως ἡ Παναγία εἰσάκουσε τὴ δέησή του.

Ζύγισε καλὰ ὅλες τὶς λέξεις.

Πολὺ βαρὺ βρῆκε ἐκεῖνο τό:

«καὶ πλέον δὲν θὰ ὑπάρχω».

Ἔτσι τοῦ χάρισε τούτη τὴν ἄνεση:

Νὰ ὑπάρχει γιὰ πάντα.

Εἰρήνη Ἀθηνιώτη-Πασσαδάκη

* Ταξίδι + Φῶς, Ἐκδόσεις Κοντούλι 2012

Αναποδογυρισμένος Παράδεισος και άντεστραμμένη Κόλαση

Διάβασα πρόσφατα δυο βιβλία κοντά κοντά, τις Ιστορίες και περιστατικά κι' άλλα γραψίματα λογής λογής (1944) του πανάρχαιου Άνατολίτη Φώτη Κόντογλου και την Απόδειξη (1996, έλλ. μετάφραση 2010), μυθιστόρημα της Laurence Cossé, γυναίκας του καιρού μας.

Η γαλλίδα μυθιστοριογράφος περιγράφει την μεγάλη άνασπάτωση και ταραχή που δημιουργεί στον κύκλο των πολιτικών της Γαλλίας, στην κορυφή της γαλλικής Καθολικής Έκκλησίας και στο Βατικανό ύστερα ή είδηση ότι κάποιος άσημος μοναχός έχει διατυπώσει την άπόλυτη και άκαταμάχητη άπόδειξη της ύπαρξης του Θεού.

Όλοι, πολιτικοί και έκκλησιαστικοί, είναι τρομοκρατημένοι, γιατί προβλέπουν ότι αν γίνει γνωστή ή άπόδειξη, ό ρυθμός του κόσμου θα αλλάξει ριζικά, ό πολιτισμός, όσως τον ζούμε και προσωάντων ή Οικονομία θα καταρρεύσουν.

Σέ ένα έκτακτο συμβούλιο ό Μπένζαμεν Μπελέιγ, βαρύνουσα προσωπότητα, περιγράφει ποιά θα είναι ή κατάσταση της γαλλικής κοινωνίας αν άποκαλυφθεί ή άπόδειξη (σ. 142):

Ό Μπελέιγ είχε μαύρους κύκλους κάτω από τα μάτια, που έφταναν χαμηλά στα μάγουλά του.

«Εγώ διαβλέπω δυο πιθανές εξέλιξεις», ξεκίνησε, σκυθρωπός. «Τη μία σε έξι μήνες-έναν χρόνο, την άλλη σε πέντε χρόνια. Μέσα σε έξι μήνες, σε έναν χρόνο τό πολύ, πρέπει να φανταστούμε τη Γαλλία σαν ένα άπέραντο μοναστήρι. Όλα όσα θεωρούνται σήμερα κινητήρια δύναμη των εξέλιγμένων φιλελεύθερων κοινωνιών, τό επιχειρηματικό πνεύμα, ή επίδιωξη του πλούτου, ή άπαίτηση για άποδοτικότητα, τό πνεύμα της εργασίας –μέ λίγα λόγια, αυτό που άλλοι θα όνόμαζαν «καθένας για τον έαυτό του», ό άκτιβισμός, ή πολλαπλασιαζόμενη άπληστία, τό χρήμα ως όδηγός μας-, όταν άνακοινωθεί πως βρέθηκε ή άπόδειξη

ὑπαρξης τοῦ Θεοῦ, ὅλα αὐτὰ θὰ μοιάζουν χωρὶς σημασία γιὰ τοὺς συμπατριῶτες μας. Ὁ Θεὸς γίνεται βεβαιότητα μέσα μας: πῶς ἀντιδρούμε; Ἀφιερώνουμε ὅλο μας τὸν χρόνο σὲ Ἐκεῖνον. Σταματᾶμε νὰ ἐργαζόμαστε. Κερδίζουμε πολὺ λιγότερα χρήματα, ἀλλὰ τί σημασία ἔχει; Δὲν ἔχουμε πιὰ διάθεση νὰ ἀλλάξουμε δι-αμέρισμα, νὰ φύγουμε γιὰ διακοπές, νὰ στείλουμε τὰ παιδιὰ μας σὲ ἀμερικάνικες σχολὲς διοίκησης ἐπιχειρήσεων. Δὲν κυνηγᾶμε πιὰ τὸ χρήμα. Ἐργαζόμαστε μόνο ὅσο χρειάζεται γιὰ νὰ ἔχουμε νὰ φᾶμε καὶ νὰ ντυθοῦμε, γιὰ νὰ ἔχουμε μιὰ στέγη. Τὸν περισσό-τερο χρόνο τὸν ἀφιερώνουμε στὴν προσευχὴ καὶ τὴν περισυλλο-γὴ. Μελετᾶμε τίς Γραφές. Βοηθᾶμε τοὺς ἀπόρους, παρηγοροῦμε τοὺς μοναχικούς. Ἀτενίζουμε τὴ φύση. Ἐχουμε τὴν ἐντύπωση πῶς ἀνοίγουμε τὰ μάτια μας γιὰ πρώτη φορά. Ἀναπνέουμε.

Ἡ περιγραφή τοῦ Μπελέιγ ἐξικονίζει, ἔστω καὶ χιλιαστικά, ἓναν ἐπίγειο παράδεισο, πού ὅμως παρὰ τὸ «Ἀναπνέουμε», κάνει τὸν ὁμιλητὴ καὶ τοὺς ἀκροατές του νὰ ἀσφυκτιοῦν. Ἄν ὁ ἀναγνώστης διαβάσει καὶ τὴν ἀμέσως ἐπόμενη σελίδα (143), θὰ βεβαιωθεῖ ὅτι ὁ Μπελέιγ καὶ ὅσοι συσκέπτο-νται μαζί του ἀντιμετωπίζουν ὡς Κόλαση ἓναν κόσμο ὅπου οἱ ἄνθρωποι δὲν κυνηγᾶνε ἀπεγνωσμένα τὸ χρήμα καὶ ὡς Παράδεισο τὴν ἐπιδίωξη τοῦ πλούτου.

Ἀσφοσιάζεται, λοιπόν, καὶ μὲ τίς εὐλογίες τοῦ Βατικανοῦ νὰ ἀφανιστεῖ ἡ ἀπόδειξη γιὰ νὰ μὴν διαταραχτεῖ ἡ τρέχουσα τάξη τοῦ κόσμου.

Ὅπως ἔχουν ἤδη παρατηρήσει οἱ κριτικοί, τὸ μυθιστόρημα ἔχει ἰσχυρῶς ἀστυνομικὴ χροιά καὶ ὑποψιάζομαι πῶς ἡ Cossé, ἀκριβῶς γιὰ νὰ μὴν λείπει ἡ ἐναγώνια πλοκή, δείχνει νὰ εἶναι ἀπόλυτα βέβαιη γιὰ τὴν καθολικὴ ἀνατροπὴ τοῦ τρόπου τῆς ζωῆς, πού θὰ ἐπέλθει ἂν κοινοποιηθεῖ ἡ ἀπόδειξη.

Μπορεῖ ὁ πρωθυπουργὸς τῆς Γαλλίας, πού διάβασε τὴν ἀπόδειξη, νὰ ἀποσύρεται ἀπὸ τὴν πολιτικὴ γιὰ νὰ ἀφοσιωθεῖ στὸν Θεό, ὡστόσο ξέρου-με ὅτι ἡ ἀνωτέρβλητα ἀπὸ τὴν ἀπόδειξη τῆς ὑπαρξης τοῦ Θεοῦ, ἡ ἔνσαρκη δηλαδὴ παρουσία τοῦ Χριστοῦ, δὲν πειθανάγκασε ὅλους ὅσοι τὸν εἶδαν καὶ τὸν ἔψαυσαν καὶ τὸν ἄκουσαν νὰ ἀλλάξουν τὴ στραβὴ τους ρότα. Ὁ Θεὸς

μπορεῖ νὰ γεωμετρεῖ, ἀλλὰ δὲν καταναγκάζει * μαθηματικῶς.

Παρὰ τὶς ἀντιρρήσεις μου ὅμως γιὰ τὴν δραστηριότητα τῆς ἀπόδειξης, ἀξίζει νὰ διαβάσει κανεὶς τὸ μυθιστόρημα, γιατί καταδεικνύει τὴν ἐμμονὴ πιστῶν καὶ ἀπίστων στὴ λατρεία ἐκείνου τὸν ὁποῖο βδελύχθηκε ὁ Χριστός.

Ἄλλὰ, γὰ ρωτήσῃ με τὸ δίκιο του ὁ ἀναγνώστης, «γιατί δίπλα στο ὄνομα τῆς Cossé ἔβαλες καὶ τοῦ Κόντογλου»;

Γιατί ἐκεῖνος, ποῦ δὲν ἦταν χιλιαστής καὶ μίλησε πάλι καὶ πάλι γιὰ πειρατὲς καὶ Φοβεροὺς ληστὲς καὶ ἄλλα ἀπολωλότα πλάσματα, ἤξερε ποιά ἦταν τὰ ἀληθινὰ δῶρα τοῦ Θεοῦ – ὅσα ἀπαριθμητὸ προοιμιακὸς ψαλμὸς – καὶ πῶς οἱ ἄνθρωποι μποροῦσαν νὰ εἶναι καὶ ἐπὶ γῆς μακάριοι. Στὸ βιβλιαράκι του τοῦ 1944 ὑπάρχει καὶ τὸ κείμενο «Μακάριος βίος». Τὸ βρίσκει κανεὶς καὶ στὸν πρῶτο τόμο τῶν Ἀπάντων του.

Νίκος Δ. Τριανταφυλλόπουλος.

* Ἀραιογραφῶ τὴ λέξη, γιατί συνάδελφός μου μαθηματικὸς ἐπιμένει ὅτι ἔχει μαθηματικὰ ἀποδείξει τὴν ὑπαρξὴ τῆς Ἁγίας Τριάδος. Ἀκόμα κι ἂν ἀλήθευε ἡ ἀπόδειξί του, θὰ ἦταν ἄχρηστη.

Ἡ παραβολή τῶν ταλάντων κατὰ Ματθαῖον 25, 14-30

Μιλώντας ὁ Ἰησοῦς στους μαθητές του τοὺς καλεῖ νὰ γρηγοροῦν, νὰ ἀγρυπνοῦν καὶ νὰ προσεύχονται. Κανεὶς δὲν γνωρίζει ποιά εἶναι ἡ ὥρα, ποιὸς εἶναι ὁ καιρὸς τῆς ἐλεύσεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου: «Βλέπετε, ἀγρυπνεῖτε καὶ προσεύχεσθε... οὐκ οἶδατε γὰρ ὡς ὅτε ὁ κύριος τῆς οἰκίας ἔρχεται, ὅψις ἢ μεσονυκτίου ἢ ἀλεκτοροφωνίας ἢ πρωΐ· μὴ ἐλθὼν ἐξαίφνης εὕρη ὑμᾶς καθεύδοντας. Ἄ δὲ ὑμῖν λέγω, πᾶσι λέγω· γρηγορεῖτε» (Μάρκ. 13, 33-36). Τὸ «βλέπετε» καὶ τὸ «ἀγρυπνεῖτε» ὑποδηλώνουν τὴν πλήρη ἐγρήγορησιν τῆς συνείδησης, καὶ τοῦτο δὲν εἶναι ἄμοιρο τῆς προσευχῆς. Ἡ προσευχὴ εἶναι πρὸς κρατᾶ τῆ συνείδηση σὲ ἐγρήγορησιν. Ἡ προσευχὴ δὲν εἶναι γιὰ νὰ μᾶς δοθοῦν βεβαιότητες, ἀλλὰ εἶναι μία κατάσταση πρὸς κερδίζεσθαι τὴν κάθε στιγμὴν, γεννώντας ἐγρήγορησιν καὶ ἀγρυπνία. Διέπεται ἀπὸ προσμονὴν πρὸς διαποτίζει τὴν ὑπαρξὴν τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὅποιος γνωρίζει ὡς δὲν γεννήθηκε ἀπλῶς γιὰ νὰ πεθάνει. Ὡστόσο καὶ τὴν ὥρα τῆς μεγαλύτερης ἀγωνίας τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου στὴ Γεθσημανή, οἱ μαθητές, καὶ μαζί τους ὀλόκληρη ἡ ἀνθρωπότητα, καθεύδουν.

Ἡ ἔλευσις τοῦ Κυρίου θὰ ταραξοῖ τὸ σκηνικὸ μιᾶς ἀνθρωπότητας ἀπορροφημένης στὰ ἔργα τῆς, πρὸς κυριότερη ἔγνοια τῆς εἶναι ἡ ἐξυπηρέτησις τῶν καθημερινῶν ὑποθέσεων καὶ ἐπιθυμιῶν τῆς. «Ὡσπερ δὲ αἱ ἡμέραι τοῦ Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Ὡσπερ γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς πρὸ τοῦ κατακλισμοῦ τρώγοντες καὶ πόινοντες, γαμοῦντες καὶ ἐγαμιζόντες, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθε Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, καὶ οὐκ ἔγνωσαν ἕως ἦλθεν ὁ κατακλισμὸς καὶ ἦρεν ἅπαντας, οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου» (Ματθ. 24, 37-40). Μέσα στὴν ὑπνωσὴν ἐνὸς ὄργασμοῦ ἀπὸ «εἰρηνικῆς δραστηριότητος», μέσα στὸν ἀναβρασμὸν καὶ στὴν τύφλωσιν τῶν διανοιῶν πρὸς προκαλοῦν αὐτὲς ἀκριβῶς οἱ δραστηριότητες, ἡ παρουσία τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου θὰ εἶναι αἰφνίδια, ὅπως συνέβη καὶ μὲ τὸν κατακλισμὸν.

Οἱ παραβολῆς τοῦ Φρόνιμου καὶ τοῦ κακοῦ δούλου, τῶν δέκα παρθένων, καὶ τῶν ταλάντων, ἔρχονται νὰ ὑπογραμμίσουν τὴ σημασία τῆς ἀγρυπνίας ἐργήγορης ἐν ἀναμονῇ τοῦ Κυρίου.

Στὴν παραβολὴ τῶν ταλάντων ἕνας ἀνθρώπος ποὺ Φεύγει γιὰ μακροχρόνιο ταξίδι καλεῖ τοὺς δούλους του καὶ τοὺς παραδίδει ὅλα τὰ ὑπάρχοντά του. Ἀνάλογα μὲ τὶς ἰκανότητες τοῦ καθενὸς στὸν ἕναν δίνει πέντε τάλαντα, στὸν ἄλλον δύο, καὶ στὸν τρίτο ἕνα. Ἐκεῖνος ποὺ πῆρε τὰ πέντε τάλαντα τὰ ἐμπορεύτηκε καὶ κέρδισε ἄλλα πέντε. Ἐπίσης ἐκεῖνος ποὺ πῆρε τὰ δύο κέρδισε ἄλλα

δύο. Ἐκεῖνος ποὺ πῆρε τὸ ἕνα ἔσκαψε στὴ γῆ καὶ ἔκρυψε ἐκεῖ τὸ τάλαντο τοῦ κυρίου του. Μετὰ ἀπὸ πολὺν καιρὸ ὁ κύριος ἐπιστρέφει καὶ τοὺς ζητᾷ λογαριασμό. Ὁ δούλος ποὺ εἶχε πᾶρει τὰ πέντε τάλαντα προσῆλθε καὶ ἔφερε τὰ ἄλλα πέντε ποὺ εἶχε κερδίσει λέγοντας: «Κύριε πέντε τάλαντα μοι παρέδωκας· ἴδε ἄλλα πέντε τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ' αὐτοῖς». «Εὖ, δούλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ!», τοῦ ἀπάντησε ὁ

κύριός του, «ἐπὶ ὀλίγα ἢς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου». Τὸ ἴδιο συνέβη καὶ μὲ τὸν δούλο ποὺ εἶχε κερδίσει τὰ δύο ἐπιπλέον τάλαντα ἀπὸ τὰ δύο ποὺ τοῦ εἶχαν δοθεῖ. Ὁ τρίτος δούλος, ἐπιστρέφοντας τὸ ἕνα τάλαντο ποὺ εἶχε λάβει, λέγει: «Κύριε, ἔγνωσα σε ὅτι σκληρὸς εἶ ἀνθρώπος, θερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας καὶ συνάγων ὅθεν οὐ διεσκόρπισας· καὶ φοβηθεὶς ἀπελθὼν ἔκρυψα τὸ τάλαντόν σου ἐν τῇ γῆ· ἴδε ἔχεις τὸ σόν». Καὶ ὁ κύριός του τοῦ ἀποκρίνεται: «Πονηρὲ δούλε,

καὶ ὀκνηρέ! ἦδεις ὅτι θερῖζω ὅπου οὐκ ἔσπειρα καὶ συναῶν ὄφεν οὐ διεσκορ-
πισα! ἔδει οὖν σε βαλεῖν τὸ ἀργύριόν μου τοῖς τραπεζίταις, καὶ ἐλθῶν ἐγὼ
ἐκομισάμην ἂν τὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ....»

Ἡ σχέση ἀνάμεσα στὸν κύριο καὶ στοὺς δούλους του εἶναι μιὰ σχέ-
ση ἐμπιστοσύνης. Ὁ κύριος τοὺς παραδίδει ὅλη του τὴν περιουσία καὶ
ἀναχωρεῖ, βάζοντας οὐσιαστικά ὅλο τὸ ἔχει του σὲ κίνδυνο. Ἀντιμετωπίζει
τὸν καθένα μὲ σεβασμὸ καὶ δικαιοσύνη. Ἀνάλογα καὶ οἱ δύο ἀπὸ τοὺς τρεῖς
δούλους ἐμπιστεύονται τὸν κύριό τους. Δὲν δολιχοδρομοῦν σὲ κατευθύνσεις
ἀλλότριες. Ἡ ἐμπιστοσύνη ἐγκείται στὸ ὅτι διαχειρίζονται τὰ χρήματα
σὰν νὰ εἶναι δικά τους. Ὁ καρῶς τῆς διαχείρισής τους δὲν γὰ παρα-
μείνει μόνο πρὸς ὄφελος τοῦ ἀφέντη τους, ἀλλὰ γὰ ὠφελήσει καὶ τοὺς
ἴδιους. Στὴν ἀφήγηση τοῦ Λουκᾶ μάλιστα ἀναλαμβάνουν τὴν ἐξουσία
πολλῶν πώλεων. Μὲ τὸν τρόπο τους παύουν νὰ φέρονται ὡς δούλοι καὶ
συμπεριφέρονται ὡς υἱοί. Στὴν ἀφήγηση τοῦ Ματθαίου ὁ ἀφέντης τοὺς
καλεῖ νὰ εἰσέλθουν στὴ χαρὰ τοῦ κυρίου τους, θυμίζοντας τὸν λόγο τοῦ
πατέρα πρὸς τὸν πρωτότοκο γιὸ στὴν παραβολὴ τοῦ Ἀσώτου: «πάντα τὰ
ἐμὰ σὰ ἐστίν».

Ἡ παραβολὴ μᾶς λέγει μὲ ἄλλα λόγια ὅτι πρέπει νὰ ἐργαστοῦμε καὶ
νὰ καλλιεργήσουμε τὰ θεῖα δωρήματα ποῦ μᾶς δόθηκαν. Αὐτὰ εἶναι τὰ
τάλαντα ποῦ μᾶς δίδονται ἀπὸ τὸν Θεό, ἀνάλογα μὲ τὶς ικανότητες καὶ
τὸ σθένος τοῦ καθενός. Ὅμως τὰ τάλαντα δὲν εἶναι μιὰ προίκα, ἓνα εἶδος
προνομιῶν ἢ εὐεργεσιῶν γιὰ νὰ εὐδοκιμεῖ κανεὶς καὶ νὰ δοξάζεται σὲ τοῦτο
τὸν κόσμον. Τὰ δωρήματα τοῦ Θεοῦ εἶναι πνευματικά, εἶναι ἡ δίψα καὶ
ἡ ἐμμονὴ γιὰ τὴν ἀναζήτησιν τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς ἀλήθειας του. Εἶναι τὸ
σθένος νὰ ἀντιμετωπίζουμε τὶς δοκιμασίες. Ἡ δυνατότητα νὰ βάζουμε τὶς
ὀδύνες μας σὲ τάξη.

Ἡ στάσις τοῦ τρίτου δούλου εἶναι ἐντελῶς διαφορετικὴ. Χαρακτηρίζεται
ἀπὸ πνευματικὴ ραθυμία. Ἦδη ἔχει σχηματίσει ἐκ τῶν προτέρων γνώμη
γιὰ τὸν κύριό του. Κατ' αὐτὸν ὁ ἀφέντης του εἶναι ἀνηρωπὸς ποῦ θερῖζει
ἀπ' ἐκεῖ ὅπου δὲν ἔσπειρε, καὶ συνάζει ἀπ' ἐκεῖ ποῦ δὲν σκορπίσει. Ἐπειδὴ
τὸν φοβᾶται, θερῶντάς τον ἀνηρωπῶ αὐστηρῶ, τοῦ ἐπιστρέφει τὸ τά-

λαντο που είχε λάβει. Ο δούλος αυτός αντί να βάλει έστω τὸ τάλαντο στην τράπεζα ὥστε να ἀποφέρει τόκο, που θὰ ἦταν τὸ τελευταῖο που θὰ μπορούσε να κάνει, ἀρκεῖται να τὸ τυλίξει σὲ ἕνα μαντήλι και να τὸ θάψει στη γῆ. Και αὐτὸ που τοῦ συμβαίνει εἶναι εὐθὺς ἀνάλογο πρὸς τὴν ἰδέα που εἶχε σχηματίσει γιὰ τὸν κύριό του. Μὲ τὰ λεγόμενά του σφυρηλατεῖ ὁ ἴδιος τὸ πεπωμένο του. Ὅτι ὁ κύριός του δὲν εἶναι ἕνας ἀπαιτητικὸς και σκληρὸς ἀφέντης που ἐκδικεῖται, διαφαίνεται ὄχι μόνο στην ἀρχική του ἐμπιστοσύνη πρὸς τοὺς δούλους, ἀλλὰ και μετὰ, στὸν τρόπο που τοὺς δέχεται στὸν οἶκο του. Οἱ δύο πρῶτοι εἶναι ἀνοικτοί, μὴ ὑπολογίζοντας τὸν ἑαυτὸ τους, ἐνῶ ὁ τρίτος περιχαρακωμένος στην ἀρχική του ἀντίληψη και στὸ ἐγὼ του δὲν ἀνοίγεται, ὥστε να ἀνταποκριθεῖ στην ἐμπιστοσύνη τοῦ κυρίου του. Και ἐκεῖνος που ἀρνεῖται να ἀνοικτεῖ, θὰ τοῦ ἀφαιρεθεῖ και ἐκεῖνο που τοῦ εἶχε δοθεῖ. «Ἄρατε οὖν ἀπ' αὐτοῦ τὸ τάλαντον και δότε τῷ ἔχοντι τὰ δέκα τάλαντα· τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται και περισσευθήσεται, ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος και ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ». Λόγος που φέρνει στὸ νοῦ τὰ λόγια τοῦ Ἰησοῦ: «Εγὼ ἦλθον ἵνα ζῶν ἔχωσι και περισσὸν ἔχωσιν» (Ἰωάν. 10, 10).

Και ἡ ἐλάχιστη πνευματικὴ προσωπία ἐπαινεῖται και ἐπιβραβεύεται, ἐνῶ ἡ πνευματικὴ ὀκνηρία τιμωρεῖται ἀπὸ τὴν ἴδια τὴ φύση της, ἀπὸ τὴ συνθήκη τοῦ φόβου και τῆς ἀδιαφορίας που δημιουργεῖ, και στην ὁμοίαν βρίσκεται ὁ πονηρὸς και ὀκνηρὸς δούλος. «Ἐκ τοῦ στόματός σου κρινῶ σε, πονηρὸ δούλε» (Λουκ. 19, 21-22). Ὁ λόγος που ἐκστομίζουμε, ὁ λόγος ὁ ἰδιοτελής, ὁ λόγος που μᾶς δικαιώνει στὰ μάτια μας, που κρύβει ὑπερηφάνεια, ἀλαζονεία και ἔπαρση, εἶναι που μᾶς κρίνει. Ἡ στρεβλὴ ὁμιλία κάνει να παραβλέψουμε και να παραγνωρίζουμε τὴν ὑπαρξὴ τοῦ ἄλλου ἀνθρώπου. Ἄν ὁ λόγος που ἐκφέρουμε δὲν συνδέεται μὲ ἕναν πυρήνα ἀγάπης ἐντὸς μας, δὲν θὰ ἀγκαλιάσουν τὸν ἄλλον ἄνθρωπο και δὲν θὰ τὸν φεραπεύσουν, μήτε θὰ τὸν ἀναπαύσουν.

Ἡ καλλιέργεια τῶν δωρημάτων ἐπικυρώνει και διευρύνει τὴν ἐμπιστοσύνη στὸ Θεό. «Εὖ δούλε ἀγαθὲ, εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου», λέγει ὁ ἀφέντης στὸν κάθε δούλο που ἐργάστηκε, και τοῦτο σημαίνει: «Εἴσελθε

στην πληρότητα της αγάπης». Έξω από την πληρότητα της αγάπης και της ζωής είναι το «σκότος το εξώτερον, ο κλαυθμός και ο βρυγμός των οδόντων». Το μίσος και η απέχθεια προς τον άλλον, ο φόβος, η κρυψίνοια και η απαραμύθητη όδυνη που βουλιάζει στο κενό της απόγνωσης. Και όπως βεβαιώνει ο απόστολος Παῦλος στην α' προς Κορινθίους έπιστολή, «ὁ κόσμος ἡμῶν οὐκ ἔστι κενὸς ἐν Κυρίῳ» (15, 58).

Ἀλέξανδρος Κοσμάτσουλος

ΕΙΚΟΝΕΣ ΤΕΥΧΟΥΣ

Όλα τὰ ζωγραφικά ἔργα τοῦ τεύχους ἀπὸ τὸ λεύκωμα «Ὅλγα Σταυρίδου, χρονικὸ μιᾶς εἰκόνας», ἐκδ. Πατάκη 2014. Μὲ τὴν εὐγενικὴ παραχώρηση τῆς ζωγράφου.

Τὸ περιοδικὸ «Ἐπίγνωση» ἐκδίδεται ὅποτε εἶναι δυνατό. Ἐκδότης: Παῦλος Πολιτίδης. Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ: Ἴ. Καλόμοιρος, Ἀ. Μπύρου, Π. Πολιτίδης. Καλλιτεχνικὴ ἐπιμέλεια: Γρ. Καλόμοιρος. Ἐπικοινωνία: Τηλ.: 6936927002. Ἡλεκτρονικὴ συνδρομὴ καὶ παλαιὰ τεύχη: www.epignosi.eu
E-mail: epignwsi@gmail.com Ἀριθμὸς λογαριασμοῦ Τραπεζῆς Πειραιῶς: 5226-054669-441, IBAN: GR030 17222 60005 22605 4669 441

